

Huis en tuin

Home and Garden

Lying out a garden is a very personal affair. The garden is the domain of the amateur in the true sense of the word; it may originate from a design, but ultimately it remains the material result of a continuous process of both controlling and abstaining from intervening. The continuous care for the garden can be regarded as realisations of a primary need to give shape to an individual habitat. By making a garden we create the conditions for the inhabitability of a place. Yet, whereas built structures seem to lend themselves to be envisaged and designed to suit a defined ideal, gardens remain forever unfinished projects.

Compared to the extensive literature on architectural thinking there appears to be little theoretical reflection on gardens. The reasons for this may be found in the fact that gardens – like interiors – are part of a private domain. Since the garden – in contrast to architecture – is not considered a societal phenomenon, there is no need for legitimising its formal or programmatic aspects to the collective. Plants have been rationalised and classified, but not gardens. Creating a garden, or having it created, is a private matter and informed by direct personal experience. The design originates from a subjective point of view and therefore tends to address the intuitive, non-rational, physical understanding of the material world. The garden has been the traditional place for experimentation; it is a space outside the order of the everyday world; a space outside the utilitarian rationale which governs all other walks of life.

The house and its garden remain an ideal which informs widely shared aspirations. In the new suburban neighbourhoods, which have been realised in the Netherlands and other European countries, the vast majority of the dwellings may have been provided with a garden, but the status of these gardens seldom exceeds that of a space left over between the buildings. Their dimensions and character result primarily from economic interests, access to sun or architectural preoccupations. The garden and its capacity to provide a piece of privatised nature which is essential for the experience of dwelling are given little attention when a project is conceived.

Het aanleggen en het onderhouden van een tuin zijn zeer persoonlijke aangelegenheden. De tuin is het domein van de liefhebber; in eerste instantie misschien het resultaat van een ontwerp, maar uiteindelijk de neerslag van het toevoegen en weglaten van de tuinier. De voortdurende zorg voor de tuin is een verwezenlijking van de primaire behoefte om zelf een individuele leefruimte vorm te geven. Tuinieren is in de allereerste plaats het bewoonbaar maken van een plek. Maar waar de gebouwde constructie van tevoren gedacht en getekend wordt om aan een ideaal eindbeeld te voldoen, blijft de tuin een voor altijd onvoltooid project.

Vergeleken bij de uitgebreide literatuur waarin het architectonisch denken is vastgelegd bestaat er weinig theoretische reflectie over tuinen. Een reden hiervoor is misschien dat tuinen, net als interieurs, tot het private domein behoren. Omdat de tuin, in tegenstelling tot de architectuur, geen maatschappelijk vraagstuk is, ontbreekt de noodzaak tot legitimatie van formele en programmatische aspecten aan het collectief. De plantenwereld is wel gerationaliseerd en in klassen ingedeeld, maar de tuin niet. Het maken of laten maken van een tuin vindt plaats in de privé-sfeer en wordt gestuurd door persoonlijke motieven. Categorieën als ervaring en beleving spelen bij het tuinontwerp een dominante rol. Het ontwerp wordt geconcipeerd vanuit de subjectiviteit en wordt daardoor onbenoembaar, niet rationeel, lichamelijk. De tuin is een traditionele plek voor het experiment; een ruimte buiten de dagelijkse orde; een ruimte waar niet uitsluitend het nut de regels bepaalt.

Het huis met de tuin blijkt nog altijd het algemeen aanvaarde ideaalbeeld voor het wonen. Ondanks het feit dat de meeste woningen in de nieuwe woonwijken in Nederland en andere Europese landen over een tuin beschikken, is de tuin nauwelijks meer dan een restruimte tussen bebouwing. De maat en het karakter ervan zijn voornamelijk het resultaat van economische belangen, bezonning of de architectuur van de woning. Zelden ligt van begin af aan de aandacht bij de tuin zelf, het stukje toegeëigende, geprivatiseerde natuur dat voor de ervaring van het wonen essentieel is.

De tuin in de nieuwbouwwijken is veelal niet in gebruik als geprivatiseerde natuur, maar eerder als een uitstallkast van de bewoner. Het lijkt alsof de oud-Hol-

Rather than being appropriated as a piece of privatized nature the suburban garden acquires the status as a showcase for the denizen. The traditional bourgeois reception room where wealth was displayed to the visitor seems to be relocated, via the quintessential sideboard crowned by plastic roses in the concrete post-war flat, to the garden in the new suburb; a humble area of greenery stuffed with the offerings of the garden centre.

The question of the status of the garden in the context of the urbanised landscape of Western Europe remains open. Reducing its function to tiny patches of green to be consumed visually seems a poor option. In this issue of OASE we examine the status and the significance of the garden from two positions. The first approach is represented here by the Danish garden architect G.N. Brandt who in 1930 envisaged the garden as an all green space which could act as a counter experience against the advancing stone city. The second position is that of Luis Barragán who found the quality of the garden enhanced by its exclusivity and enclosed character and defined the garden as a refuge from hectic urban life. Compared with the Dutch situation of a landscape that is essentially man-made and fully controlled, both approaches establish a subtle relationship with the existing. The gardens embody concepts of nature which situate human interventions in a larger context: the Ur-landscape of the Mexican lava desert is pictorialised and made inhabitable whereas Brandt's gardens incorporate the memory of a cultural and agricultural landscape developed and maintained by generations.

Starting from these positions we examined the potential of the private garden for the contemporary urban landscape: its significance as a strategy for the development of housing, its relation with architecture, its iconography, the experience and understanding of nature, the cyclical processes of dying and renewing, and, finally, accounts of private visits describing the garden as an integral part of the habitat and a reflection of the inhabitant and gardener.

Like Bijlsma, Christoph Grafe,
Mechthild Stuhlmacher, Riëtte van der Werff

landse toonkamer, via het 'dressoir met plastic rozen' in de gordijnloze betonnen dozen van de jaren vijftig, in de huidige nieuwbouwwijk is verplaatst naar de tuin, een schamel stukje groen waar de producten uit de tuincentra worden tentoongesteld.

De vraag rijst wat de status van de tuin in de context van het geurbaniseerde landschap van West-Europa is. Het kan niet zo zijn dat zijn functie in de moderne tijd gereduceerd wordt tot kijkgroen. In deze OASE wordt het belang van de tuin voor de moderne stedelijke mens verkend vanuit twee posities. De eerste positie is die van de Deense tuinarchitect G.N. Brandt, die in 1930 de tuin zag als een volledig groene ruimte, die een contrapunt zou moeten bieden tegen de oprukkende stenen stad. De tweede positie is die van Luis Barragán, die de kwaliteit van de tuin vooral zag in de omslotenheid, en hem definieerde als een toevluchtsoord uit het hectische stadsleven. Vergeleken met de Nederlandse situatie waar het landschap door de mens gemaakt en volledig gecontroleerd is, introduceren beide benaderingen een subtielere relatie met het bestaande. De tuinen belichamen concepten van de natuur die het menselijk ingrijpen in een groter geheel plaatsen: terwijl het oerlandschap van de Mexicaanse lavawoestijn verbeeld en bewoonbaar gemaakt wordt, roept Brandt in zijn tuinen de herinnering op van een door generaties ontwikkeld en onderhouden cultuurlandschap.

Vanuit deze posities wordt de waarde van de privé-tuin voor het moderne stedelijke landschap verder verkend. Zijn betekenis als ontwikkelingsstrategie voor de woningbouw, zijn relatie met de architectuur, zijn iconografie, de inherente natuurbeleving, het cyclische proces van afsterving en vernieuwing, om uiteindelijk in een aantal privé-bezoeken terug te keren naar de tuin als onderdeel van de woonruimte en als afspiegeling van de levenswereld van de bewoner en tuinier.

Like Bijlsma, Christoph Grafe,
Mechthild Stuhlmacher, Riëtte van der Werff

